

Fornyings- og Administrasjonsdepartementet
Postboks 8004 Dep.
0030 OSLO

(Referanse må oppgis)
Vår referanse: 200601627-3
Arkivkode: X57
Saksbehandler: Hanne Lyngstad Solberg
Deres referanse: 200500392
Dato: 29.1.2007

Høringsuttalelse – forslag til regler om arbeidsgivers tilgang til ansattes e-post mv

Det vises til Fornyings- og Administrasjonsdepartementets høringsbrev av 17. oktober 2006, samt til etterfølgende korrespondanse hvor høringsfristen er forlenget til 29. januar 2007.

KS er positiv til at man får mer presise og brukervennlige regler for når arbeidsgiver kan gjennomføre, åpne og lese arbeidstakers e-post og annen elektronisk kommunikasjon samt overvåke elektronisk utstyr. KS er på lik linje med departementet enig i at det er viktig å verne arbeidstakers "*privatliv*" mot overvåkning og innsyn, selv om dette "*private*" skjer på arbeidsplassen.

Kommentarer til prosessen

KS mener imidlertid at det er uheldig at ikke partene i arbeidslivet sammen med annen ekspertise ble tatt med på råd ved utarbeiding av forskriftsforslaget da forslaget endrer så radikalt på innstillingen fra Arbeidslivslovutvalget (NOU 2004:5). Et enstemmig Arbeidslivslovutvalg gikk inn for at arbeidsgiver som utgangspunkt skulle ha muligheter for kontroll og innsyn i virksomhetsrelatert e-post, men at arbeidsgiver ikke skulle ha tilgang til privat e-post med noen få unntak. Høringen på Arbeidslivslovutvalgets innstilling viste at partene i arbeidslivet stort sett var enig med utvalgets innstilling på dette punkt.

I høringsbrevet sier departementet at for at reguleringen skal bli akseptert har det vært hensiktsmessig å se hen til hvilke oppfatninger folk flest har til arbeidsgivers mulighet til kontroll/innsyn i arbeidstakers e-post. Det vises i denne sammenhengen til en undersøkelse departementet sammen med Datatilsynet har bestilt, og der Transportøkonomisk institutt i samarbeid med Norsk Gallup har gjennomført en spørreundersøkelse der arbeidstakere og virksomheter er blitt stilt en del spørsmål om e-post/elektronisk kommunikasjon og kontroll og innsyn.

Departementet sier at undersøkelsen viser at arbeidstakere generelt har tillit til arbeidsgivers behandling av personopplysninger. Men på et spørsmål om at arbeidsgiver

bør ha ubegrenset rett til å lese all e-post som arbeidstakerne sender og mottar på jobben svarer flesteparten av de spurte at de er uenig. Spørsmålet skiller ikke på om innsynet skjer i virksomhetsrelatert eller privat e-post.

Dette siste spørsmålet må sies å være vel retorisk, og det kan vel stilles spørsmål om hva man kan lese ut av svarene på dette spørsmålet.

KS synes det er spesielt at departementet gjennomfører en spørreundersøkelse for å få synspunkter på hvilke oppfatninger arbeidstakere og virksomheter har isteden for å ta partene i arbeidslivet med på råd. Ved å ta partene i arbeidslivet med på råd ville departementet ha fått mer begrunnede svar og kommentarer enn det spørreundersøkelsen ga uttrykk for.

Kommentarer til forslaget

KS vil innledningsvis støtte departementet i arbeidet med å verne om arbeidstakernes ”privatliv” mot overvåkning og kontroll fra arbeidsgivers side. Men samtidig er det viktig at forholdene legges til rette for at arbeidsgiver gjennom ulike elektroniske kommunikasjonsmedium kan yte sine kunder og brukere tjenester på en effektiv måte. KS synes at departementets forslag bygger på en del mangelfulle vurderinger, og ber departementet foreta ytterligere vurderinger før et nytt forslag legges frem. I et videre arbeid er det viktig å trekke inn både arbeidslivets parter, annen juridisk ekspertise i tillegg til personer med teknisk innsikt på området. KS gir på denne bakgrunn bare noen overordnede kommentarer til forslaget. Dersom departementet likevel skulle velge å fremme et forslag til forskrift uten en fornyet gjennomgang ber KS om å bli varslet slik at KS kan gi mer utfyllende kommentarer.

I forslagets § 9-1 første ledd sies det at kapittelet gjelder arbeidstakers rett til vern mot arbeidsgivers gjennomlysning, åpning og lesing av e-post og overvåkning av elektronisk utstyr. Bestemmelsens andre ledd sier at reglene gjelder så langt de passer for arbeidsgivers gjennomlysning mv. av annen elektronisk kommunikasjon. KS mener at denne forskjellen åpner for en uklarhet i regelverket. Og denne uklarheten forsterkes når det i forslaget fokuseres på kontroll av e-post. I forslagets §§ 9-4, 9-5 og 9-6 omtales bare situasjoner i forhold til kontroll av e-post. Da begrepet ”annen elektronisk kommunikasjon” innholdsmessig er vanskelig tilgjengelig mener KS at det er viktig at reglene også presiserer bedre og mer konkret hvilke muligheter det er for kontroll/innsyn i annen elektronisk kommunikasjon.

KS stiller også spørsmål om det er de samme vernehensyn som gjør seg gjeldende ved overvåkning av e-post som ved overvåkning av annen elektronisk kommunikasjon. De personvernmessige hensyn kan variere avhengig av hvilket kommunikasjonsmedium det er aktuelt å bruke. KS etterlyser en nærmere vurdering av dette forholdet.

Grensen mellom arbeid og fritid viskes noe ut i og med at arbeidssituasjonene og arbeidstidene blir med fleksible. Departementet foreslår en bestemmelse (§ 9-4) der arbeidsgiver på visse vilkår kan gå inn og overvåke arbeidstakers e-post når denne har vært fraværende i mer enn 3 dager. I og med at arbeidssituasjonene blir med fleksible vil det ikke nødvendigvis være slik at en arbeidstaker er fraværende selv om vedkommende ikke er på kontoret. En arbeidstaker kan for eksempel ha tilgang til e-postkassen sin hjemme, og dermed ha muligheter til å lese og sende e-post selv om vedkommende ikke er på kontoret.

Mens det i andre situasjoner kan være slik at en arbeidstaker er på jobb, men ikke har tilgang til sin e-postkasse. KS savner en nærmere vurdering av begrepet ”fraværende”. Forslaget (§ 9-8) åpner for at arbeidsgiver gjennom instruks nærmere kan regulere hva som legges i begrepet ”fraværende”. Men loven må også være brukervennlig for virksomheter som ikke utarbeider slike instruks.

KS vil videre peke på de problemene forslaget reiser for kommunal sektor i forhold til plikten til å journalføre og offentliggjøre offentlige dokumenter. Slik forslaget er formet vil ikke en kommune automatisk få tilgang til virksomhetsrelatert e-post når en arbeidstaker er fraværende. Vilåårene i forslagets § 9-4 må være oppfylt for at en kommune skal få tilgang til virksomhetsrelatert e-post. Dette betyr at en kommune kan bryte sin plikt til journalføring og offentliggjøring av dokumenter når en kommune ikke får tilgang til virksomhetsrelatert e-post. Dette mener KS er uheldig.

Videre vil det i henhold til forslaget oppstå et spørsmål om det at en kommune må journalføre en e-post er grunn nok til å oppfylle vilkåret i forslagets § 9-4 første ledd bokstav c om det er grunn til å tro at det er innkommet virksomhetsrelatert e-post og at behandling av denne ikke kan vente. KS savner en nærmere vurdering av forslaget sammenholdt med offentlighetsloven, og ber departementet om at dette blir gjort.

KS er også overrasket over at forslaget legger opp til bruk av automatisk fraværssassistent. Flere eksperter fraråder bruk av dette da det kan øke utbredelsen av spam. Post- og teletilsynet fraråder blant annet dette gjennom sin side ”nettvett.no”. KS ber departementet vurdere forslaget opp mot slike råd.

Kommentar til forslagets anvendelse på forholdet mellom elev/student og lærested

Etter forslaget omfatter reglene arbeidstakers vern mot arbeidsgivers gjennomspøkning, åpning og lesing av e-post og annen elektronisk kommunikasjon i tillegg til overvåkning av elektronisk utstyr. Reglene skal etter forslaget få tilsvarende anvendelse for elever og studenter rett til vern mot lærestedets kontroll og innsyn. KS er positiv til at man får tydelige og brukervennlige regler også i disse situasjonene. Men KS mener selve forskriftsteksten er lite brukervennlig i forhold til situasjonen elev/student og lærested. Forslaget er skrevet ut fra forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Det vil dermed være vanskelig på en enkel måte få oversikt over hvilke regler som gjelder for læresteds kontroll og innsyn i elever/studenter elektronisk utstyr og kommunikasjon.

I tillegg savner KS en egen vurdering av hvilket vern av ”privatliv” elever/studenter har i forhold til lærestedet. Det er ikke nødvendigvis slik at alle bestemmelsene i forslaget er aktuelle for forholdet mellom elev/student og lærested. I tillegg kan det tenkes andre forhold der lærestedet kan ha behov for kontroll/innsyn i elever/studenter elektronisk kommunikasjon og bruk av internett enn det forslaget åpner for. For eksempel vil dette være aktuelt for å avklare og ev. avslutte en mobbehistorie. Etter forslaget har lærestedet bare muligheter for kontroll og innsyn i elektronisk kommunikasjon og internettbruk dersom bruken av internett/elektronisk kommunikasjon medfører grovt brudd på de plikter som følger av forholdet mellom elev/student og lærested. For KS er det uklart om for eksempel mistanke om mobbing av elever over internett/e-post gir lærestedet rett til innsyn/kontroll av internettbruk/e-post.

I en del skoler skjer mye av undervisningen og kommunikasjonen mellom elever og mellom elever og lærer elektronisk gjennom såkalte LMSer (digitale læringsplattformer). I disse situasjonen har lærer blant annet innsyn i alle e-poster som går mellom elevene. KS er usikker og stiller seg tvilende til at dette er i overensstemmelse med forslaget. KS mener det vil være uheldig om et bruken av digitale læringsplattformer må innsnevres som følge av forslaget.

KS ber departementet utrede spesielt hvilke muligheter læresteder skal ha for kontroll/innsyn i elever/studenters bruk av elektronisk kommunikasjon og overvåkning av elektronisk utstyr.

Vennlig hilsen

Olav Ulleren
administrerende direktør